

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของมารดากับความพึงพอใจของมารดาต่อการปฏิบัติกรพยาบาลตามแนวคิดของการดูแลในเรื่อง การให้ข้อมูล การร่วมรู้สึก การสัมผัสและความสนใจ ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ตัวอย่างประชากรที่นำมาศึกษา คือ มารดาครรภ์แรกอายุครรภ์ 7-9 เดือนที่ฝากครรภ์ และคลอดปกติที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จังหวัดขอนแก่น
2. ตัวอย่างประชากรเป็นผู้ที่มีการรับรู้ปกติ สามารถพูดคุยโต้ตอบได้เข้าใจ
3. ได้มีการวิเคราะห์แล้วว่าตัวอย่างประชากรน่าจะมีการคลอดปกติ กล่าวคือไม่รวมถึงมารดาที่ตั้งครรภ์แฝด ทารกในครรภ์อยู่ในท่าขวาง สูงไม่ถึง 150 เซนติเมตร และมารดาที่มีความเสี่ยงอื่น ๆ เช่น มารดาที่มีโรคแทรกซ้อนหรือมีแนวโน้มว่าจะต้องช่วยคลอด
4. ตัวอย่างประชากรเป็นผู้ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

การสุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างประชากร ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) คือ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเลือกไว้โดยเฉพาะ และทำการสุ่มตัวอย่างตามโควต้า (Quota sampling) จำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ส่วนคือแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้ตอบ และแบบสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้วิจัยต้องการ ในส่วนข้อมูลจากผู้วิจัยต้องการมี 2 คอลัมน์ คือ สัมภาษณ์การรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติกรพยาบาลของบุคลากรทางการพยาบาล และความพึงพอใจต่อการปฏิบัติกรพยาบาลของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

ขั้นสร้างแบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด การดูแล และการให้การพยาบาลมารดาตั้งแต่ระยะฝากครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ซึ่งเป็นแนวคิดที่แสดงออกเป็นกิจกรรมทั้งหมดมองเห็นได้ และมองไม่เห็นไม่ได้ ขั้นแรกประกอบด้วย 6 เรื่อง คือ ความห่วงใย การร่วมรู้สึก การสัมผัส ความสนใจ การอำนวยความสะดวกสบาย และการช่วยเหลือ

2. ด้วยเนื้อหาสาระเกี่ยวกับแนวคิดการดูแล ผู้วิจัยได้นำไปทาการศึกษาวิจัยนำร่องโดยการสัมภาษณ์ลึก และบันทึกเทปกับพยาบาลวิชาชีพที่แผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอด และแผนกหลังคลอดแผนกละ 2 ท่าน และมารดาที่มาใช้บริการฝากครรภ์ การคลอด และรับการดูแลหลังคลอดแผนกละ 2 ท่าน ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จังหวัดขอนแก่น จากนั้นวิเคราะห์ผลการถอดเทปการสัมภาษณ์ลึกดังกล่าว พบว่า การให้การดูแลมารดาทั้งในระยะ ตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอด ตามแนวคิดการดูแลน่าจะประกอบด้วย 4 เรื่อง คือ การให้ข้อมูล การร่วมรู้สึก การสัมผัส และความสนใจ

3. นำข้อมูลจาก ข้อ 2 มาสร้างข้อความถามของแบบสัมภาษณ์โดยมีแนวคิด ดังนี้

3.1 การให้ข้อมูล เป็นกิจกรรมที่บุคลากรทางการพยาบาลให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่มารดาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสม ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค และความไม่สบายจากโรคแทรกซ้อนต่าง ๆ

3.2 การร่วมรู้สึก เป็นกิจกรรมที่บุคลากรทางการพยาบาลได้แสดงออกถึงการมีความเข้าใจอกเข้าใจมารดาเป็นความรู้สึกดีใจ หรือเสียใจของมารดา รวมถึงความเจ็บปวดและไม่สบายต่าง ๆ

3.3 การสัมผัส เป็นกิจกรรมที่บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลแสดงออก โดยการจับต้อง แตะ และสัมผัสร่างกายทั้งหมด มารดารับรู้ได้โดยตรง ถึงความรู้สึกสุขสบายมั่นคงและมีกำลังใจ

3.4 ความสนใจ เป็นกิจกรรมการพยาบาล ที่บ่งบอกถึงความ เอื้ออาทรเกี่ยวกับอาการการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความเป็นอยู่ และให้เวลาพูดคุย ซักถาม

จากแนวคิดทั้ง 4 ผู้วิจัยได้นำมารวบรวม และเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยมีจำนวนข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติการพยาบาลตามการรับรู้ของมารดาและความพึงพอใจของมารดา ในแต่ละแผนกดังนี้

แนวคิดเรื่อง	แผนกฝากครรภ์	แผนกห้องคลอด	แผนกหลังคลอด
การให้ข้อมูล	23	6	9
การร่วมรู้สึก	7	7	7
การสัมผัส	5	6	5
ความสนใจ	7	6	7
รวม	42	25	28

4. ลักษณะของแต่ละข้อความการปฏิบัติกรพยาบาลของบุคลากรทางการพยาบาล ตามการรับรู้ของมารดา เป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

คะแนน	5	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริง
คะแนน	3	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงพอประมาณ
คะแนน	2	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุดหรือไม่ได้รับการปฏิบัติกรพยาบาล

5. ลักษณะของแต่ละข้อความ ด้านความพึงพอใจของมารดา ต่อการปฏิบัติกรพยาบาล แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

คะแนน	5	หมายถึง	มารดามีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการปฏิบัติกรพยาบาลในข้อความนั้น
คะแนน	4	หมายถึง	มารดามีความพึงพอใจมากต่อการปฏิบัติกรพยาบาลในข้อความนั้น
คะแนน	3	หมายถึง	มารดามีความพึงพอใจพอประมาณต่อการปฏิบัติกรพยาบาลในข้อความนั้น
คะแนน	2	หมายถึง	มารดามีความพึงพอใจน้อยต่อการปฏิบัติกรพยาบาลในข้อความนั้น
คะแนน	1	หมายถึง	มารดามีความพึงพอใจน้อยที่สุดต่อการปฏิบัติกรพยาบาลในข้อความนั้น หรือไม่พึงพอใจต่อการปฏิบัติกรพยาบาลในข้อความนั้น

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ เรื่องการปฏิบัติการพยาบาล ตามแนวคิดการดูแลของบุคลากรทางการพยาบาลในกลุ่มงานการพยาบาลมารดา คือ แผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอด และแผนกหลังคลอด และความพึงพอใจของมารดาต่อการปฏิบัติการพยาบาล 3 แผนก ที่สร้างขึ้นผ่านการพิจารณาแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ช่วยพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข โดยถือเกณฑ์ 7 ใน 10 ท่านของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับ เครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จังหวัดขอนแก่น เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีสัมภาษณ์ (Interview) ตามคู่มือการสัมภาษณ์(ในภาคผนวก ค) โดย
 - 2.1 สัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร ที่มาฝากครรภ์ ที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 จำนวน 100 คน ใช้เวลาเก็บข้อมูลในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ รวมเวลา 20 วัน
 - 2.2 สัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรในข้อ 2.1 ที่มาคลอดที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 และคลอดปกติ ในขณะที่พักฟื้นที่ห้องคลอดภายใน 2-8 ชั่วโมง หลังคลอด
 - 2.3 สัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรในข้อ 2.2 หลังคลอดแล้ว 48 ชั่วโมง ที่แผนกหลังคลอด
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์มารดาเป็นรายบุคคล ขณะที่รับบริการพยาบาลที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 ทั้ง 3 แผนก ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม ถึงวันที่ 20 เมษายน 2536 รวมเวลา 3 เดือน
4. การเตรียมตัวอย่างประชากร
 - 4.1 ผู้วิจัยได้เข้าพบหัวหน้าแผนกเพื่อขอความร่วมมือและแนะนำตนเองตัวอย่างประชากร และผู้วิจัยได้อธิบายให้มารดาเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และวิธีการของการวิจัย

4.2 ชี้แจงให้ตัวอย่างประชากร เข้าใจถึงรายละเอียดที่สัมภาษณ์ว่าจะต้องนึก ทบทวนประสบการณ์การมารับบริการฝากครรภ์ครั้งก่อนจนถึงปัจจุบันว่า ได้รับการปฏิบัติ การพยาบาลอย่างไร และมีความพึงพอใจอย่างไร แล้วบอกเป็นคะแนนให้ผู้วิจัยทราบ โดยผู้วิจัย ให้นำภาพระดับคะแนนให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ไว้ตลอดการสัมภาษณ์ เพื่อจะได้ประมาณค่าเป็น คะแนน ตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเอง

4.3 ถามตัวอย่างประชากร ถึงเรื่องการปฏิบัติกรพยาบาล และความพึงพอใจต่อการปฏิบัติกรพยาบาลของบุคลากรทางการพยาบาลที่แผนกฝากครรภ์ แล้วนัดหมายครั้ง ต่อไป เมื่อมารดาคลอด

4.4 ถามตัวอย่างประชากรในข้อ 4.3 ถึงเรื่องการปฏิบัติกรพยาบาลของ บุคลากรทางการพยาบาล และความพึงพอใจต่อการปฏิบัติกรพยาบาลที่แผนกห้องคลอด และ นัดมารดาสัมภาษณ์เมื่อย้ายไปที่แผนกหลังคลอดครบ 48 ชั่วโมงไปแล้ว

4.5 ถามตัวอย่างประชากร ถึงเรื่องการปฏิบัติกรพยาบาลของบุคลากรทาง การพยาบาลความและพึงพอใจต่อการปฏิบัติกรพยาบาลที่แผนกหลังคลอด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร เป็นจำนวนและร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติกรพยาบาล ของบุคลากรทางการพยาบาลตามการ รับรู้ของมารดา และความพึงพอใจของมารดาต่อการปฏิบัติกรพยาบาล จำนวนตามแผนกที่ บริการเป็น จำนวน ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การ ตัดสินค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของมารดา

- 4.50-5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของมารดามากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของมารดา มาก
- 2.50-3.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของมารดาปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของมารดา น้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของมารดา น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของมารดาต่อการปฏิบัติกรพยาบาล

- 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของมารดามากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของมารดามาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของมารดาปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของมารดาน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจของมารดาน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของค่าคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติกรพยาบาลของบุคลากรทางการพยาบาล และความพึงพอใจต่อการปฏิบัติกรพยาบาล โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

4. วิเคราะห์ตัวแปรการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของมารดาที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของมารดา ต่อการปฏิบัติกรพยาบาล โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation) ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Regression)

5. กำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

10. ข้อมูลที่รวบรวมได้ นามาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X